

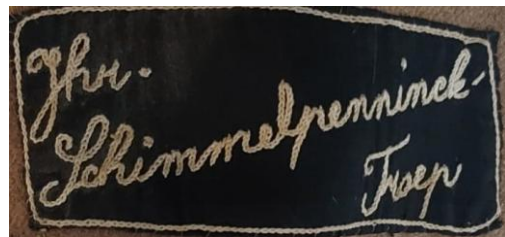
Johan Schimmelpenninck

Jhr. Johan (Jaap) Schimmelpenninck werd geboren op 30 september 1887 in Rhenen. Schimmelpenninck was een telg uit de ongetitelde adellijke tak van het geslacht Schimmelpenninck en een zoon van Jhr. Gerrit Johan Anne Schimmelpenninck (1854-1929), burgemeester van Rhenen en lid van de Tweede Kamer, en jkvr. Cécile Marie Steengracht (1855-1929).

In Rhenen startten een achttal jongens, waaronder Jan Waiboer, Lou Looyen, Herman Haaie, Wim Benninck en de tweeling Hendrik en Anton Bussemaker, een padvinderstroep. Op 17 september 1912 werd de groep officieel opgericht en sloot zich aan bij de Nederlandse Padvinders Organisatie (NPO). Burgermeester Schimmelpenninck was erevoorzitter. Het afleggen van de eed gebeurde in het bijzijn van baron Van Pallandt, een pionier op het gebied van Scouting in Nederland. Jhr. Johan Schimmelpenninck, de jongste zoon van de burgemeester, meldde zich na één jaar aan en werd de eerste hopman.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was hij voorzitter van het Rhenens Comité voor de Opvang van Belgische Vluchtelingen 1914. Samen met zijn broer en de burgemeester van Leersum bracht hij, in padvindersoniform, een bezoek aan het oorlogsgebied in België. Onderweg maakten zij de gruwelen van de oorlog mee en kregen zij informatie over het verloop van de oorlog, zoals de verwoesting van Leuven en de duizenden slachtoffers. In oktober 1944 kwamen 123 Belgische vluchtelingen in Rhenen aan. Jaap Schimmelpenninck werd voorzitter van het vluchtelingencomité. De padvinders hielpen voor hun komst met de inrichting van het Groot Huis aan de Herenstraat, het voormalig kantongerecht.

Jaap kwam als commissaris van het district Utrecht in contact met Prins Hendrik. Toen in december 1915 uit de fusie Vereniging De Nederlandsche Padvinders voortkwam, werd Prins Hendrik hiervan koninklijk commissaris en Johan werd lid van het hoofdbestuur. Hij kreeg ook een erebaan als adjudant van Prins Hendrik en stond hem terzijde bij allerlei belangrijke Scouting bijeenkomsten. In 1925 verhuisde Johan naar Den Haag en nam afscheid van de troep.

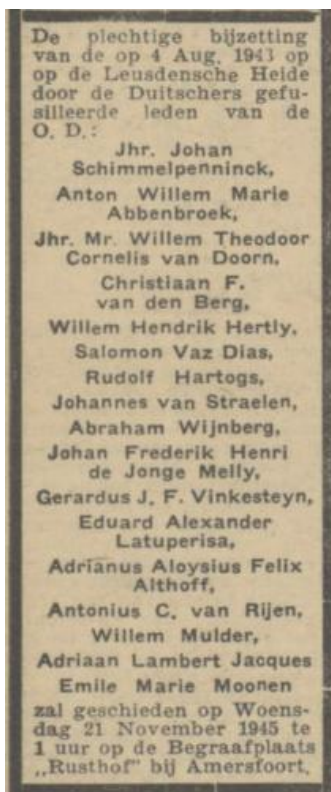
In de jaren '20 stopten veel leden en hield de groep op te bestaan. Rhenense jongens die padvinder wilden worden, moesten naar Wageningen. In 1938 werd de groep heropgericht en ging door tot het verbod in de oorlog. Jan de Haas werd hopman.

Jaap werd directeur van het Nederlandse kantoor van de Franse wijnfirma Mähler-Besse & Cie uit Bordeaux. Hij woonde in de Alexanderstraat 12 te Den Haag.

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog richtte hij een verzetsorganisatie op, die later overging in de Ordedienst (OD). Een geheime organisatie, die ervoor moest zorgen dat in Nederland, op het moment van bevrijding, orde en rust gehandhaafd zouden worden. De Duitsers kregen lucht van de organisatie en Schimmelpenninck werd op 13 november 1941 thuis gearresteerd. Hij werd gevangengezet in cel 434 van het Oranjehotel in Scheveningen. Tijdens de verhoren door de Sicherheitsdienst (SD), waarbij tijdens de ondervragingen 'gereguleerd' fysiek geweld gebruikt werd, heeft Schimmelpenninck geen woord losgelaten. Op 6 november 1942 werd hij op transport gesteld naar Kamp Amersfoort. Op 18 januari 1943 kwam hij vanwege de ontruiming van Kamp Amersfoort terecht in Kamp Vught en werd later overgeplaatst naar Kamp Haaren. Op 27 april 1943 werd hij door de Wehrmacht ter dood veroordeeld en op 29 juli 1943 op de Leusderheide gefusilleerd, samen met vijftien van zijn medeverzetsstrijders. Onder hen waren ook de scouts Jan van Straelen en Fritjof Dudok van Heel.

Vlak na de oorlog werd het massagraf waarin Johan lag gevonden en werd hij herbegraven op de gemeentelijke begraafplaats Rusthof in Amersfoort, naast Jan van Straelen.

Hij ontving postuum het Verzetskruis 1940 - 1945 en het Verzetshedenkingskruis. Jan Waiboer ging ook in het verzet in en overleefde de oorlog. Hij concludeerde over Schimmelpenninck: *Zijn gedane padvindingsbelofte, trouw aan God, Koningin en Vaderland heeft hij ten volle ingelost en met zijn dood bekocht.*

Schimmelpenninck wordt herdacht op een plaquette met 40 namen van de tijdens de bezetting omgekomen leerlingen, leerkrachten en personeel van de toenmalige Rijks HBS. De gedenkplaat bevond zich oorspronkelijk in de rectorkamer van de Rijks HBS aan de Wilhelminaweg. In 1967 kreeg de plaquette een plaats in het nieuwe schoolgebouw Pantarijn aan de Hollandseweg. In 2007 is de plaquette opnieuw verplaatst naar het nieuw schoolgebouw aan de Hollandseweg.

Meer informatie

[Joan Schimmelpenninck - Wikipedia](#)

[Johan Schimmelpenninck \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)

[Johan Jhr. Schimmelpenninck | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)

[Jhr. Johan Schimmelpenninck | Digitaal Namenmonument Oranjehotel](#)

[View file | Nationaal Archief](#)

[Verzetshedenkingskruis \(geni.com\)](http://geni.com)

[Schimmelpenninck, jhr Johan \(Groninger Archieven\) - Groninger Archieven](#)

[De tegenaanval: Anton Bussemaker \(1900-1941\) Onderzeebootcommandant - Henk](#)

[Bussemaker, Janet van Klink - Google Boeken](#)

[Wageningen, plaquette in scholengemeenschap Pantarijn - Nationaal Comité 4 en 5 mei :](#)

[Nationaal Comité 4 en 5 mei](#)

[Home - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Wie zijn wij? - Jhr. Schimmelpenninckgroep](#)

[Collecties – Collectiebank 2013-03](#)

[Collecties – Collectiebank 2014-03](#)

[Collecties – Collectiebank 2017-01](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.